

LAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 32/2006 vp

Hallituksen esitys luottotietolaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 7 päivänä marraskuuta 2006 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen luottotietolaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 241/2006 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Anna-Riitta Wallin, oikeusministeriö
- tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio
- lakimies Gunveig Planting-Visa, Kuluttajavirasto

- toiminnanjohtaja Leena Veikkola, Takuu-Säätiö
- asiantuntija Piia Soisalo, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtava lakimies Helena Laine, Finanssialan Keskusliitto
- johtaja Rauno Vanhanen, Suomen Yrittäjät ry
- osastonjohtaja Kari Rahko ja osastopäällikkö Jyrki Lindström, Intrum Justitia Oy
- lakiasianpäällikkö Juuso Jokela, Suomen Asiakastieto Oy.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet
— Suomen Perimistoimistojen Liitto ry
— Luottomiehet - Kreditmännens ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi luottotietolaki. Sitä sovellettaisiin sekä yrityksiä että luonnollisia henkilöitä koskevien luottotietojen käsittelyyn.

Luottotietolaissa määriteltäisiin luottotietorekisterien tietosisältö ja tietojen säilyttämisajat. Maksuhäiriöiden säilyttämisajat porrastettaisiin sen mukaan, onko merkinnän aiheuttanut saatava suoritettu ja tuleeko rekisteröidylle uusia maksuhäiriöitä. Rekisteriin voitaisiin tallettaa myös tiedot maksuhäiriön taustatekijöistä, kuten sen liittymisestä takausvastuuseen. Ne tarkoitukset, joihin henkilöluottotietoja saadaan käyttää, määriteltäisiin nykyistä täsmällisemmin.

Yrityksen luottotiedoista säätäminen liittyy hallituksen yrittäjäysohjelmaan. Yritysluottotietojen säilyttämisajat lyhenisivät tietyiltä osin nykyisin käytetyistä. Laissa olisi myös säännökset siitä, milloin yrityksen vastuuhenkilöiden henkilökohtaisia maksuhäiriötietoja on sallittua käyttää yrityksen luottokelpoisuuden arvioinnissa. Tarkoituksena on, että yritystoiminnassa voitaisiin käyttää sellaistenkin henkilöiden osaaamista, jotka ovat aikaisemmin toimineet maksuvaikeuksiin ajautuneissa yrityksissä. Ehdotuksen mukaan myös yrityksille tulisi oikeus tarkastaa itseään koskevat luottotiedot sekä oikeus saada rekisterissä oleva virheellinen tieto korjatuksi.

Esitykseen sisältyy myös ehdotus henkilötietolain muuttamisesta. Sillä kumottaisiin henkilötietolaissa nykyisin olevat henkilöluottotietojen koskevat säännökset.

Uuden lain valvonta- ja täytäntöönpanotehtävät annettaisiin tietosuojavaltuutetulle. Tämä ai-

heuttaa muutoksia tietosuojalautakunnasta ja tietosuojavaltuutetusta annettuun lakiin.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan noin puolen vuoden kuluttua siitä, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Yleistä

Esityksen yleisenä tavoitteena on luoda luottotietojen käsittelyä koskeva kattava sääntely, jonka avulla voidaan varmistaa luotettavien ja asianmukaisten luottotietojen saatavuus sekä turvata niiden oikeudet, joita luottotiedot koskevat. Tavoite ehdotetaan toteutettavaksi säätämällä soveltamisalaltaan laaja luottotietolaki.

Lakivaliokunta on jo aikaisemmin todennut luottotietolainsäädännön aikaan saamisen tarpeellisuuden (LaVM 34/2002 vp, s. 5/II). Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Ulosottorekisterin tiedot

Hallituksen esityksessä on todettu (s. 25/II), että luottotietolainsäädännön uudistamista valmistellut työryhmä oli ehdottanut selvitettäväksi, voitaisiinko ulosottotietoja nykyistä laajemmin tallettaa luottotietorekisteriin. Ulosottokaarta koskevan uudistuksen vireilläolon vuoksi esitystä valmisteltaessa oli kuitenkin päädytty siihen, että nyt ehdotettuun luottotietolakiin ei oteta asiasta säännöksiä, vaan asia selvitetään erikseen ulosottokaaren tultua säädetyksi.

Lakivaliokunta toteaa, että voimassa olevassa ulosottolaissa (37/1895) on vuodesta 2003 lähtien ollut säännökset ulosottorekisterin tietojen julkisuudesta. Niiden mukaan jokaisella on

oikeus saada paikalliselta ulosottoviranomaiselta nimeämäänsä henkilöä ulosottoasian vastaa-jana koskeva todistus ulosottorekisteristä. Kyseisten säännösten säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä on todettu, että ulosottorekisteristä annettava todistus voi toimia eräänlaisena jokamiehen luottotietolähteenä (HE 216/2001 vp, s. 58/II). Ulosottorekisterin tietojen julkisuutta koskevat säännökset on otettu olennaisilta osilta samansisältöisinä eduskunnan vastikään hyväksymään ulosottokaareen.

Esityksessä ehdotetun luottotietolain säännösten mukaan luottotietorekisteriin saadaan merkitä ulosottotietoja vain hyvin rajoitetusti. Lakivaliokunta pitää näin tiukkaa sääntelyä epä-johdonmukaisena suhteessa siihen, että ulosottorekisterin julkiset tiedot ovat jokaisen vapaasti saatavissa. Ehdotettu sääntely on myös epätarkoituksenmukaista, koska se johtaa siihen, että luotonantaja joutuu luotonhakijan luottokelpoisuuden arvioimiseksi hankkimaan tietoja kahdesta eri lähteestä, luottotietorekisteristä ja ulosottorekisteristä.

Lakiehdotuksen täydentäminen siten, että ulosottorekisterin julkisten tietojen merkitseminen luottotietorekisteriin mahdollistetaan, ei ole aikataulusyistä mahdollista. Sen vuoksi valiokunta ei ehdota lakiehdotusta tältä osalta muutettavaksi. Valiokunta pitää kuitenkin välttämättömänä, että hallitus ryhtyy viipymättä valmistelemaan nyt säädettävän lain muuttamista siten, että luottotietorekisteriin saadaan merkitä ulosottorekisterin julkiset tiedot. Valiokunta ehdottaa asiaa koskevan lausuman hyväksymistä (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

*Yksityiskohtaiset perustelut***1. Luottotietolaki**

3 §. *Määritelmät.* Pykälän 1, 3, 5 ja 6 kohtaan on tehty vähäisiä kielellisiä tarkistuksia.

Pykälän 2 kohdassa olevan määritelmäsäännöksen mukaan yrityksellä tarkoitetaan yksikköä, joka yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:n 1 momentin 1—5 kohdan mukaan on rekisteröitävä yritys- ja yhteisötietojärjestelmään. Mainitun lainkohdan mukaan tällainen yksikkö on mm. elinkeinotoimintaa harjoittava luonnollinen henkilö. Jotta luottotietolain sääntely olisi helpommin ymmärrettävää, valiokunta ehdottaa 2 kohtaa täydennettäväksi nimenomaisella maininnalla siitä, että yrityksellä tässä laissa tarkoitetaan myös elinkeinotoimintaa harjoittavaa luonnollista henkilöä.

Pykälän 2, 5 ja 6 kohdan määritelmäsäännöksistä seuraa, että elinkeinotoimintaa harjoittavaa luonnollista henkilöä koskevia luottotietoja voidaan pitää sekä yritysluottotietoina että henkilöluottotietoina. Koska tämä saattaa aiheuttaa kysymyksiä säännösten sovellettavuudesta, valiokunta toteaa seuraavaa.

Henkilöluottotietorekisteriin talletetut elinkeinonharjoittajaa koskevat tiedot voidaan lakiehdotuksen 26 §:n mukaan sisällyttää myös yritysluottotietorekisteriin. Lakiehdotuksen 19 §:n 2 momentin 9 kohdasta seuraa, että elinkeinotoimintaa harjoittavan luonnollisen henkilön henkilöluottotietoja saadaan käyttää arvioitaessa yrityksen kykyä vastata sitoumuksistaan sopimusosapuolena. Elinkeinotoimintaa harjoittavan luonnollisen henkilön luottokelpoisuusluokkaa muodostettaessa saa lakiehdotuksen 16 §:n 2 momentin ja 27 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan käyttää häntä koskevia henkilöluottotietoja. Sääntely on ymmärrettävää siitä lähtökohdasta, että elinkeinotoimintaa harjoittava luonnollinen henkilö vastaa suoraan elinkeinotoimintaansa liittyvistä velvoitteista ja että esimerkiksi ulosotossa vastaajana on henkilö, ei toiminimi.

Yritysluottotietorekisteriin talletettavat maksuhäiriötiedot ovat tietyiltä osin laajemmat kuin henkilöluottotietorekisteriin talletettavat. Siltä osalta kuin yritysluottotietorekisteriin saadaan merkitä myös sellaisia tietotyyppisiä, joita henkilöluottotietorekisteriin ei saa merkitä, elinkeinotoimintaa harjoittavaa luonnollista henkilöä koskeviin maksuhäiriömerkintöihin sovelletaan yrityksen maksuhäiriömerkintöjä koskevia säännöksiä, jos maksuhäiriöt ovat syntyneet elinkeinotoiminnassa. Yritysluottotietorekisteriin voidaan siten tehdä esimerkiksi 24 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettu merkintä velkojan antamasta maksukehotuksesta. Edellytyksenä on luonnollisesti se, että maksukehotus on koskenut elinkeinotoimintaan liittyvää saatavaa.

Valiokunta korostaa tarvetta huolehtia lain täytäntöönpanossa siitä, että elinkeinotoimintaa harjoittavaa luonnollista henkilöä koskeviin luottotietoihin sovelletaan tarkoitetun mukaisesti henkilöluottotietoja koskevia käsittelysäännöksiä lukuun ottamatta niitä maksuhäiriötietoja, jotka voidaan rekisteröidä vain yrityksen maksuhäiriöinä lain 24 §:n mukaisesti. Tämä merkitsee sitä, että niiltä osin kuin henkilöluottotietorekisteriin ja yritysluottotietorekisteriin voidaan tallettaa tyypiltään samanlaisia maksuhäiriötietoja, elinkeinotoimintaa harjoittavan luonnollisen henkilön luottotietoja käsitellään henkilöluottotietoina. Tällöin niihin sovelletaan mm. 7 §:n 2 momentin säännöstä luottotietojen käsittelyn kirjaamisesta. Esimerkiksi elinkeinotoimintaa harjoittavaa luonnollista henkilöä vastaan annettuun tuomioistuimen tuomioon perustuva maksuhäiriömerkintä tulee siis tallettaa henkilöluottotietorekisteriin eikä yritysluottotietorekisteriin riippumatta siitä, liittyykö maksuhäiriö elinkeinotoimintaan vai onko se syntynyt kulutusluottosopimuksen täyttämisen laiminlyönnin seurauksena.

Lakivaliokunta pitää tärkeänä, että oikeusministeriö uuden lain seurantaan toteuttaessaan kiinnittää erityistä huomiota siihen, antavatko sen soveltamiskokemukset aiheutta tulevaisuudessa selkeyttä elinkeinotoimintaa harjoittavaa luonnollista henkilöä koskevaa sääntelyä.

4 §. *Lain soveltaminen eräissä tapauksissa.* Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan tämän lain säännöksiä, jotka koskevat luottotietorekisterien tietosisältöä, sovelletaan myös sellaisiin elinkeinonharjoittajan toimeksiantosuhteidensa perusteella saamiin ja asiakasrekisteriin tallettuihin yritystä koskeviin tietoihin, joita elinkeinonharjoittaja käyttää tehdessään ulkopuolisen lukuun luoton myöntämistä koskevia ratkaisuja.

Esityksen perusteluista (s. 30/II) ilmenee, että säännös koskisi käytännössä ns. luottopäätöspalvelua. Sitä annetaan eräissä perimistoimistoissa, jotka käyttävät toimeksiantajan lukuun tekemissään luotonantopäätöksissä hallussaan olevia, perimistoimeksiantoja varten eri toimeksiantajilta saamia tietoja. Säännöksen on todettu olevan tarpeen, jotta ehdotettava sääntely kohtelisi yhdenvertaisesti luottopäätöspalvelua antavia yrityksiä ja varsinaisia luottotietoyhtiöitä.

Valiokunta pitää säännöstä esityksessä mainitusta syystä tarpeellisenä, mutta toteaa, että se on esityksessä ehdotettu rajattavaksi siten, että luottotietorekisterien tietosisältöä koskevia säännöksiä sovellettaisiin vain yrityksiä koskeviin tietoihin. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan raja on tehty, koska ennen hallituksen esityksen antamista ei ole ollut tiedossa, että luottopäätöspalvelua annetaan myös luonnollisten henkilöiden osalta. Valiokunta ei pidä rajauksia perusteltuna ja ehdottaa sen vuoksi säännöstä muutettavaksi siten, että se ulottuu myös luonnollisia henkilöitä koskeviin tietoihin.

6 §. *Luottotietojen laatu ja tietolähteet.* Pykälän 1 momenttiin on tehty vähäinen kielellinen tarkistus.

Esityksessä ehdotetun 2 momentin mukaan luottotietoina käytettävät henkilötiedot on hankittava rekisteröidyltä itseltään, niistä viranomaisten rekistereistä, joihin kyseisiä tietoja talletetaan yleistä käyttöä varten, taikka luottotietorekisteristä, jollei rekisteröity ole antanut muuhun suostumustaan tai jollei oikeudesta tietojen käyttöön säädetä laissa tai määrätä lain nojalla tehdyssä päätöksessä.

Valiokunta korostaa sitä pykälän otsikosta ja perusteluista (s. 32/I) ilmenevää lähtökohtaa, että käsillä oleva säännös koskee vain sitä, mistä *tietolähteistä* luottotietoina käytettäviä tietoja saadaan hankkia. Säännös ei siis koske sitä eikä vaikuta siihen, mitä yksittäisiä *tietoja* esimerkiksi luotonantajalla on oikeus näistä tietolähteistä saada. Säännöksestä siis johtuu esimerkiksi, että luottotietoina käytettäviä henkilötietoja saadaan hankkia väestötietojärjestelmästä, mutta se, mitä yksittäisiä tietoja väestötietojärjestelmästä on mahdollista saada, ratkaistaan väestötietolain (507/1993) säännösten nojalla.

Luotonhakijan suostumuksella henkilötietoja voidaan hankkia muistakin kuin momentissa yksilöidyistä tietolähteistä. Perusteluissa (s. 32/II) on mainittu esimerkkinä, että luotonhakijan suostumuksella luotonantaja voi tarkistaa työnantajalta luotonhakijan työpaikkaa ja palkan suuruutta koskevat tiedot.

Myös luotonhakijan suostumuksella hankittavien tietojen osalta valiokunta korostaa sitä edellä todettua lähtökohtaa, että käsillä oleva säännös koskee vain sallittuja tietolähteitä. Luotonhakijan suostumus antaa siten vain oikeuden käyttää tiettyä tietolähdettä. Se ei sitä vastoin perusta luotonantajalle oikeutta yksittäisten tietojen saamiseen kyseisestä tietolähteestä, jos tietojen luovuttamista siitä on muualla lainsäädännössä erikseen rajoitettu. Jos luotonhakija antaa suostumuksensa esimerkiksi tietyn henkilötietolaissa (523/1999) tarkoitetun henkilörekisterin käyttämiseen tietolähteenä, tämä suostumus ei syrjäytä niitä henkilötietolain säännöksiä, jotka koskevat sitä, millä edellytyksillä tietoja voidaan luovuttaa henkilörekisteristä.

Jotta sääntelyn edellä selostettu tarkoitus kävisi ehdotettua selvemmin ilmi myös lakitekstistä, valiokunta ehdottaa momenttia tarkistettavaksi. Valiokunnan ehdottaman säännöksen mukaan rekisteröidyn suostumuksella tietoja saadaan hankkia myös muista kuin momentissa luetelluista tietolähteistä, jos tietojen tällainen käsittely luovuttamista varten on sallittua henkilötietolain ja muun henkilötietojen käsittelyä koskevan lain nojalla.

7 §. *Tietoturvallisuus ja luottotietojen käsittelyn kirjaaminen.* Pykälän 2 momentin jälkimmäisen virkkeen sanamuotoa on täsmennetty.

8 §. *Luottotietotoiminnan harjoittamisen yleiset edellytykset.* Pykälän ehdotetun 1 momentin mukaan luottotietotoimintaa "saa harjoittaa" yritys, jolla on riittävät taloudelliset ja muut edellytykset hoitaa tämän lain mukaisia velvoitteita. Luottotietotoiminnan harjoittaminen ei ehdotetun lain mukaan kuitenkaan ole luvanvaraista vaan ilmoituksenvaraista toimintaa. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi sanamuotoa tarkistettavaksi siten, että luottotietotoimintaa harjoittavalla yrityksellä on oltava mainitut edellytykset.

10 §. *Palveluja koskevat velvoitteet.* Pykälän 2 momenttia on tarkistettu kielellisesti.

13 §. *Maksuhäiriötiedot ja niitä täydentävät tiedot.* Pykälän 1 momentin 1 ja 9 kohtaan sekä 2 momenttiin on tehty vähäisiä kielellisiä tarkistuksia.

Pykälän 1 momentin 3 kohtaa on täydennetty lisäämällä viranomaisen toteamien maksuhäiriötietojen luetteloon tiedot maksun laiminlyönnistä, joka on todettu tuomioistuimen vahvistamalla sovinnolla. Lisäys perustuu siihen, että ulosottolain 2 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan tuomioon myös ulosottoperusteena rinnastetaan tuomioistuimen vahvistama sovinto.

Pykälän 1 momentin 8 kohdan mukaan luottotietorekisteriin saa tallettaa tiedot sellaisen maksuvelvoitteen suorittamisesta, jonka laiminlyönnin johdosta 1—5 kohdassa tarkoitettu maksuhäiriömerkintä on tehty, kun tieto on toimitettu laissa säädetyn velvoitteen mukaisesti rekisterinpitäjälle tai kun rekisteröity on pyytänyt tällaisen merkinnän tekemistä ja esittänyt luotettavan selvityksen maksun suorittamisesta.

Edellä 4 §:n 1 momenttiin ehdotetun muutoksen johdosta käsillä olevaa säännöstä sovelletaan myös esimerkiksi perimistoimiston toimeksiantosuhteidensa perusteella saamiin ja asiakasrekisteriin talletettuihin luonnollista henkilöä koskeviin tietoihin, joita perimistoimisto käyttää tehdessään ulkopuolisen lukuun luoton myöntämistä koskevia ratkaisuja. Erityisesti täl-

laisessa käyttöyhteydessä ehdotetun säännöksen sisältö on tarpeettoman suppea, koska se ei oikeuttaisi perimistoimistoa tallettamaan rekisteriin sellaista tietoa maksusta, joka perimistoimistolla on suoraan perimistoimeksiannon hoitamisen perusteella. Lakiehdotuksen 16 §:n 1 momentin nojalla tästä seuraisi myös, että mainitunlaista tietoa ei olisi sallittua käyttää muodostettaessa rekisteröidyn luottokelpoisuusluokkaa tai muuta luottokelpoisuutta osoittavaa arviointitietoa.

Valiokunta ei pidä tällaiseen lopputulokseen johtavaa sääntelyä perusteltuna rekisteröidyn kannalta, koska se tarpeettomasti rajoittaa rekisteröidyn luottokelpoisuuden arvioimisen kannalta positiivisen tiedon tallettamista rekisteriin ja käyttämistä luottokelpoisuusarvioinnissa. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi säännöstä muutettavaksi siten, että luottotietorekisteriin saa tallettaa myös sellaisen tiedon maksusta, joka rekisterinpitäjällä muutoin on.

15 §. *Eryissä säännökset alaikäistä koskevien tietojen käsittelystä.* Pykälän otsikkoa ja sanamuotoa on tarkistettu kielellisesti.

16 §. *Luokituksessa ja muussa luottokelpoisuutta osoittavassa arvioinnissa käytettävät tiedot.* Pykälän otsikkoa on lyhennetty. Lisäksi 1 momentin sanamuotoa on tarkistettu kielellisesti.

17 §. *Yksilöintitietojen ja toimintakelpoisuutta koskevien tietojen säilyttämisajat.* Pykälän 1 momentin 2 ja 3 kohtaa on tarkistettu kielellisesti. Lisäksi 2 momentin sanamuotoa on tarkistettu sanonnallisesti, jotta säännöksen sisältö olisi helpommin ymmärrettävissä.

18 §. *Maksuhäiriömerkintöjen ja luokitustietojen säilyttämisajat.* Pykälän 1 momentin 2 kohtaan on tehty vähäinen kielellinen tarkistus.

Momentin 3 kohtaan sisältyy ehdotus, jonka mukaan ulosottoa koskevat tiedot olisi poistettava heti, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon siitä, että ulosottoperusteen täytäntöönpanokelpoisuudelle säädetty määräaika on kulunut umpeen. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että jos velallinen on ulosotossa todettu varattomak-

si esimerkiksi kuukautta ennen määräajan päättymistä, varattomuusesteen perusteella tehtyä maksuhäiriömerkintää ei saisi säilyttää luottotietorekisterissä säännönmukaista kolmea vuotta, vaan se olisi poistettava heti, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon ulosottoperusteen määräajan päättymisestä.

Valiokunta ei pidä ehdotusta luottoriskien hallinnan kannalta perusteltuna. Ulosottoperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden päättymisen tarkoittaa eduskunnan vastikään hyväksymän ulosottokaaren 2 luvun 27 §:n 1 momentin mukaan sitä, että saatava vanhentuu. Kysymys on velkavastuun päättymisestä pelkästään ajan kulumisen perusteella. Täytäntöönpanokelpoisuuden päättymistä ei siten sinänsä voida pitää osoituksena siitä, että kyseisen rekisteröidyn osalta luotonantajan luottoriski olisi ainakaan merkittävästi alentunut.

Ehdotettu säännös on myös epäjohdonmukainen suhteessa siihen, että saatavan lakkaaminen muullakaan perusteella ei johda maksuhäiriömerkinnän välittömään poistamiseen luottotietorekisteristä. Siihen ei 4 kohdassa erikseen säänneltyä poikkeustapausta lukuun ottamatta johda edes velan maksaminen, jota kuitenkin voidaan pitää luottoriskin arvioinnin kannalta selvästi merkityksellisempänä seikkana kuin täytäntöönpanokelpoisuuden määräajan päättymistä.

Edellä esitetyistä syistä valiokunta ehdottaa 3 kohtaa muutettavaksi siten, että ulosottoperusteen määräajan päättymisen ei johda maksuhäiriömerkinnän välittömään poistamiseen rekisteristä.

Momentin 4 kohtaa on sanonnallisesti yhdenmukaistettu 28 §:n 1 momentin 4 kohdassa olevan yritysluottotietorekisteriä koskevan vastaa- van säännöksen kanssa.

Momentin 3, 4 ja 6 kohdan säännöksistä ei yksiselitteisesti ilmene ulosottoa koskevien tietojen säännönmukainen säilyttämisaika. On ilmeistä, että ulosottotietojen säännönmukaisen säilyttämisaajan on tarkoitettu olevan kolme vuotta. Sääntelyn selkeyttämiseksi valiokunta ehdottaa 6 kohtaa täsmennettäväksi siten, että viranomaisen toteamat maksuhäiriötiedot ja ulosottotiedot on poistettava luottotietorekiste-

ristä viimeistään kolmen vuoden kuluttua merkinnän tekemisestä, jollei tietoa ole sitä ennen poistettava 3 tai 4 kohdan nojalla.

Valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että konkurssia koskevien tietojen säilyttämisaikaa koskevat säännökset lakiehdotuksen 18 §:ssä ja 28 §:ssä poikkeavat toisistaan. Ehdotetun 18 §:n mukaan konkurssia koskevat tiedot on aina poistettava viimeistään viiden vuoden kuluttua konkurssin alkamisesta. Ehdotetun 28 §:n 2 momentin mukaan konkurssia koskevia tietoja voidaan säilyttää pitempäänkin kuin viisi vuotta, jos rekisteriin on tämän ajan kuluessa tehty rekisteröityä koskeva uusi maksuhäiriömerkintä. Koska konkurssimenettely saattaa kestää yli viisi vuotta, valiokunta pitää 28 §:ssä ehdotettua sääntelytapaa perustellumpana kuin 18 §:ssä ehdotettua. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi käsillä olevan pykälän 2 momenttia muutettavaksi siten, että se konkurssia koskevien tietojen osalta vastaa 28 §:n 2 momenttia.

Ehdotetun 4 momentin mukaan rekisteristä on poistettava rekisteröidyn antaman luotettavan selvityksen perusteella 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettu merkintä, jos rekisteröidyllä on ollut oikeus pidättäytyä maksusta tai tiedon merkitseminen muun vastaavan syyn vuoksi on harhaanjohtava. Valiokunta toteaa, että luottotietorekisterissä olevan virheen oikaisusta on yleissäännös lakiehdotuksen 31 §:ssä. Käsillä oleva säännös on sen kanssa päällekkäinen ja sen vuoksi tarpeeton. Valiokunta ehdottaa, että se poistetaan lakiehdotuksesta.

Pykälän 5 momentissa käytetty ilmaisu "luottotietoluokitusta koskeva tieto" on sääntelyn selkeyttämiseksi tarkistettu 13 §:n 1 momentin 9 kohdassa muodostetun määritelmän mukaisesti ilmaisuksi "luottokelpoisuuden arviointitieto".

19 §. Yleiset edellytykset luovuttaa ja käyttää henkilöluottotietoja. Pykälän otsikkoa on tarkistettu kielellisesti.

Ehdotetun pykälän 2 momentin 5 kohdan mukaan henkilöluottotietoja saa luovuttaa ja käyttää asuinhuoneiston vuokrasopimuksen tekemistä varten. Valiokunnan mielestä säännös on tar-

peettoman suppea, kun se viittaa vain asumistar-koitukseen vuokrattavia tiloja koskevan sopi-muksen tekemiseen. Valiokunta ehdottaa kysei-tä kohtaa muutettavaksi siten, että henkilöluot-totietoja saa luovuttaa ja käyttää huoneenvuok-rasopimuksen tekemistä varten. Tällöin tietojen luovuttaminen ja käyttäminen on mahdollista myös esimerkiksi varastotilan vuokraamista koskevaa sopimusta tehtäessä.

Momentin 6 kohtaa on tarkistettu kielellisesti.

Momentin 8 kohdan mukaan henkilöluotto-tietoja saa luovuttaa ja käyttää työnhakijan ja työntekijän arvioimiseksi siten kuin lailla erik-seen säädetään. Esityksen perustelujen (s. 25 ja 43/II) mukaan tarkoituksena on, että luottotieto-jen käsittelyä työelämässä koskevat säännökset myöhemmin otetaan yksityisyyden suojasta työ-elämässä annettuun lakiin (759/2004). Kunnes nämä säännökset on säädetty, henkilöluottotie-tojen luovuttamiseen ja käyttämiseen työnhaki-jan ja työntekijän arvioimiseen sovelletaan 2. la-kiehdotuksen voimaantulosäännöksen 2 momen-tin perusteella henkilötietolain kumottavan 20 §:n 4 momenttia. Koska viimeksi mainittu lainkohta ei sisällä nimenomaisia säännöksiä asiasta, valiokunta ehdottaa käsillä olevan sään-nöksen sanamuodon tarkistamista siten, että henkilöluottotietoja saa luovuttaa ja käyttää työnhakijan ja työntekijän arvioimiseksi siten kuin siitä muualla laissa säädetään.

21 §. *Yrityksen perustiedot.* Pykälään on tehty kielellisiä tarkistuksia.

24 §. *Yrityksen maksuhäiriöitä koskevat ja niitä täydentävät tiedot.* Pykälän 1 momentin 1 koh-dasta on poistettu tarpeeton säädöskokoelman numero. Momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutet-tavaksi vastaavasti kuin edellä 13 §:n 1 momen-tin 3 kohtaa.

27 §. *Luokituksessa ja muussa luottokelpoisuus-arvioinnissa käytettävät yritystä ja yrityksen vastuuhenkilöitä koskevat tiedot.* Pykälän otsikkoa on lyhennetty. Pykälän 1 momenttiin ja 2 momentin 1—3 kohtaan on tehty kielellisiä tar-kistuksia.

Ehdotetun sääntelyn mukaan yrityksen vas-tuuhenkilöä koskevia henkilöluottotietoja ei saa 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettun ajan-kohdan jälkeen käyttää yrityksen luottokelpoi-suusluokan tai muun yrityksen luottokelpoisuuta osoittavan tunnusluvun muodostamisessa, vaikka yritys olisi julkaistuaan 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu tavoin kahta tilikautta koskevat tilinpäätökset lopettanut tilinpäätösten julkaise-misen. Valiokunta ei pidä tällaiseen lopputulok-seen johtavaa sääntelyä luottoriskien hallinnan näkökulmasta perusteltuna. Valiokunta eh-dottaa sen vuoksi momenttiin lisättäväksi uuden 4 kohdan. Sen mukaan yrityksen vastuuhenkilöä koskevia henkilöluottotietoja saa käyttää yrityk-sen luottokelpoisuusluokan tai muun yrityksen luottokelpoisuutta osoittavan tunnusluvun muo-dostamisessa, jos on kulunut yli kaksi vuotta vii-meisen sellaisen tilikauden päättymisestä, jota koskevan tilinpäätöksen yritys on julkaissut.

28 §. *Rekisterimerkintöjen säilyttämisaikat.* Py-kälän 1 momentin johdantokappaletta on sanon-nallisesti tarkistettu. Momentin 2 kohdasta on poistettu tarpeettomana maininta liiketoiminta-kieltoa koskevista merkinnöistä, koska niiden säilyttämisajasta säädetään momentin 8 kohdas-sa. Momentin 4 kohtaa on sanonnallisesti täs-mennetty ja 6 kohtaan on tehty terminologinen tarkistus.

Jotta ulosottoa koskevien tietojen säännön-mukainen säilyttämisaika tulee myös yritysluot-totietojen osalta yksiselitteisesti säännellyksi, momentin 7 kohtaa ehdotetaan täsmennettäväk-si siten, että 24 §:n 1 momentin 2, 3, 5 ja 7 koh-dassa tarkoitettut maksuhäiriötiedot on poistet-tava viimeistään kolmen vuoden kuluttua siitä, kun tieto on talletettu rekisteriin, jollei tietoa ole sitä ennen poistettava tämän momentin 3 tai 4 kohdan nojalla.

Pykälän 2 momenttiin on tehty vähäisiä kie-lellisiä tarkistuksia.

Pykälän 3 momentti ehdotetaan poistettavak-si lakiehdotuksesta samoin perustein kuin edellä 18 §:n 4 momentti.

30 §. Tarkastusoikeus. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotetun pykälän 2 momentin ja henkilötietolain säännösten perusteella saattaa jäädä tulkinnanvaraiseksi, onko luonnollisella henkilöllä oikeus saada tieto siitä, mistä rekisteriin talletetut tiedot ovat peräisin. Epäselvyyksien välttämiseksi valiokunta ehdottaa momenttia tarkistettavaksi siten, että siinä säädetään nimenomaisesti, että luonnollisella henkilöllä on oikeus saada tällainen tieto.

31 §. Virheen oikaisu. Ehdotettuun pykälään sisältyvän säännöksen mukaan rekisterinpitäjän olisi rekisteröidyn pyynnöstä ilmoitettava virheen oikaisusta sille, jolle virheellinen tieto on annettu. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tällaisen velvollisuuden täyttäminen olisi yritysluottotietojen osalta vaikeaa, koska luottotietorekisterin pitäjällä ei lakiehdotuksen mukaan ole velvollisuutta pitää rekisteriä siitä, keille yritysluottotietoja on luovutettu. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa säännöstä muutettavaksi siten, että yritysluottotiedossa olleen virheen oikaisusta on rekisteröidyn pyynnöstä ilmoitettava sille, jonka rekisteröity ilmoittaa saaneen virheellisen yritysluottotiedon.

32 §. Rekisterinpitäjän velvoitteet tarkastusoikeutta ja virheen oikaisua koskevaa asiaa käsiteltäessä. Pykälän 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä ehdotetaan säädettäväksi, että luottotietorekisterin pitäjän on ennen rekisteröidyn tarkastusoikeutta tai virheen oikaisua koskevan vaatimuksen ratkaisua varattava rekisteröidylle tilaisuus lausua rekisterinpitäjän asiassa tekemän ratkaisuehdotuksen johdosta. Valiokunta pitää ehdotettua menettelytapaa tarpeettoman monimutkaisena ottaen erityisesti huomioon sen, että rekisteröity voi joka tapauksessa esittää uuden tarkastusoikeutta tai virheen oikaisua koskevan vaatimuksen, jos hän katsoo aikaisemman vaatimuksensa tulleen hylätyksi virheellisin tai puutteellisin perustein. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että kyseinen säännös poistetaan lakiehdotuksesta.

Momentin jälkimmäisessä virkkeessä ehdotetaan säädettäväksi, että rekisteröidyllä on oi-

keus käyttää asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada asiakirjat tällä kielellä. Valiokunta toteaa, että luottotietorekisterin pitämisessä ei ole kyse sellaisesta kielilain (423/2003) 25 §:ssä tarkoitettusta toiminnasta, jossa yksityisellä elinkeinonharjoittajalla on samanlainen kielellinen palveluvollisuus kuin viranomaisella. Ottaen huomioon luottotietojen asianmukaisuuden suuren merkityksen rekisteröidylle valiokunta pitää kuitenkin säännöstä rekisteröidyn oikeusturvan takaamiseksi perusteltuna ja puoltaa sen ottamista luottotietolakiin.

Valiokunta toteaa, että yksityiselle elinkeinonharjoittajalle asetettavaa kielellistä palveluvollisuutta koskevan säännöksen ottamista luottotietolakiin ei tule pitää osoituksena siitä, että vastaavanlainen lainsäädännöllinen ratkaisu olisi ilman muuta perusteltu myös muilla elinkeinotoiminnan aloilla. Jos vastaavanlainen velvoite halutaan tulevaisuudessa säätää jollekin muulle elinkeinotoiminnan alalle, se edellyttää perusteellista valmistelua ja harkintaa.

Valiokunta pitää rekisteröidyn oikeusturvan kannalta tärkeänä, että hänelle annetaan luottotietotoiminnan harjoittajan tekemän ratkaisun yhteydessä ohjeet siitä, miten hän voi saada asiansa viranomaisen käsiteltäväksi. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttiin lisättäväksi säännöksen, jonka mukaan rekisterinpitäjän tulee liittää ratkaisun ohkeen tieto rekisteröidyn oikeudesta saattaa asia tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi.

34 §. Tietosuojavaltuutetun tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus. Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan tietosuojavaltuutetulla on oikeus saada sakkorekisteristä tiedot, jotka ovat tarpeen valvottavan omistajan, hallituksen jäsenen, toimitusjohtajan tai palveluksessa olevan laissa säädetyn luotettavuuden selvittämiseksi. Lakiehdotuksen 9 §:n 1 momentissa ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi luotettavuusvaatimukset vain luottotietotoimintaa harjoittavan yrityksen hallituksen jäsenille ja varajäsenille sekä toimitusjohtajalle ja toimitusjohtajan sijaiselle. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että käsillä olevan pykälän 2 momentista poistetaan tiedonsaantioikeus

valvottavan omistajan ja palveluksessa olevan osalta. Momenttiin on toisaalta lisättävä valvottavan yrityksen hallituksen varajäsenet ja toimitusjohtajan sijainen, joita 9 §:n 1 momentissa säädetyt luotettavuusvaatimukset koskevat.

37 §. Tietojen tallettaminen tietojen laadun parantamiseksi sekä luottotietolausuntoa ja yritystutkimusta varten. Valiokunta on lyhentänyt pykälän otsikkoa ja oikaissut pykälässä olevan, virheellisesti 24 §:n 3 momenttiin kohdistuvan viittauksen kohdistumaan saman pykälän 4 momenttiin.

Valiokunta pitää saamansa selvityksen perusteella tarpeellisena, että luottotietotoiminnan harjoittaja saa tallettaa velkojaa koskevia tietoja omaa käyttöönsä varten ylläpitämäänsä rekisteriin myös lain 30 ja 31 §:ssä säädettyjen velvoitteiden toteuttamiseksi. Pykälää on sen vuoksi täydennetty viittauksella näihin säännöksiin.

38 §. Luottotietotoiminnan harjoittajan ilmoitus. Pykälän 3 kohtaan on tehty terminologinen täsmennys.

43 §. Luottotietorikkomus. Pykälään on tehty sanonnallisia tarkistuksia, jotta siinä käytetty terminologia vastaisi muualla laissa käytettyä.

2. Laki henkilötietolain muuttamisesta

36 §. Ilmoitusvelvollisuus. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi 36 §:n 2 momenttia, vaikka ilmeisenä tarkoituksena on muuttaa pykälän 3 momenttia. Lakiehdotusta on korjattu siten, että muutos kohdistuu 3 momenttiin.

Voimaantulosäännös. Ottaen huomioon se, mitä edellä 1. lakiehdotuksen 19 §:n 2 momentin 8 kohdan osalta on todettu, voimaantulosäännöksen 2 momenttia on täydennetty siten, että henkilötietolain kumottavaa 20 §:n 4 momenttia voidaan soveltaa luovutettaessa työnantajalle paitsi työntekijää myös työnhakijaa koskevia henkilöluottotietoja.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta ehdottaa,

että 3. lakiehdotus hyväksytään muutamattomana,

että 1. ja 2. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset) ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Luottotietolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 ja 2 §
(Kuten HE)

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) **luottotiedoilla** tietoja, jotka koskevat luonnollisen henkilön tai yrityksen maksukykyä tai maksuhalukkuutta taikka jotka muulla tavalla kuvaavat henkilön tai yrityksen kykyä vastata *sitoumuksistaan* ja joita käytetään luottoa myöntäessä tai luottoa valvottaessa;

2) *yrityksellä elinkeinotoimintaa harjoittavaa luonnollista henkilöä ja muuta yksikköä*, joka yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 3 §:n 1 momentin 1—5 kohdan mukaan on rekisteröitävä yritys- ja yhteisötietojärjestelmään;

3) *yrityksen vastuuhenkilöllä* henkilöä, joka merkitään viranomaisen julkiseen rekisteriin yhtiömiehenä, vastuunalaisena yhtiömiehenä, toimitusjohtajana, yrityksen hallituksen jäsenenä tai varajäsenenä *taikka* henkilönä, jolla on procura- tai nimenkirjoitusoikeus;

(4 kohta kuten HE)

5) **henkilöluottotiedoilla** luonnollista henkilöä koskevia luottotietoja ja niiden yhteydessä käsiteltäviä henkilön yksilöinti- ja toimintakelpoisuustietoja;

6) **yritysluottotiedoilla** yrityksen maksutapaa, maksuhäiriöitä ja luottokelpoisuusluokkaa *koskevia tietoja sekä* muita yritystä koskevia luottotietoja;

(7 ja 8 kohta kuten HE)

4 §

Lain soveltaminen eräissä tapauksissa

Mitä *tässä laissa säädetään* luottotietorekisterien tietosisällöstä (*poist.*), sovelletaan myös sellaisiin elinkeinonharjoittajan toimeksiantosuhteidensa perusteella saamiin ja asiakasrekisteriin talletettuihin *luonnollista henkilöä tai* yritystä koskeviin tietoihin, joita elinkeinonharjoittaja käyttää tehdessään ulkopuolisen lukuun luoton myöntämistä koskevia ratkaisuja.

(2 mom. kuten HE)

2 luku

Yleiset velvoitteet luottotietojen käsittelyssä

5 §
(Kuten HE)

6 §

Luottotietojen laatu ja tietolähteet

Luottotietoina saa käyttää ja muutoin käsitellä vain sellaisia tietoja, jotka on saatu luotettavista lähteistä ja jotka ovat tarpeellisia ja asianmukaisia kuvaamaan rekisteröidyn maksukykyä *tai* maksuhalukkuutta taikka kykyä vastata sitoumuksistaan. Henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia henkilötietoja saa käyttää tai muutoin käsitellä vain, jos oikeudesta tietojen käyttöön säädetään laissa tai määrätään lain nojalla tehdyssä päätöksessä.

Luottotietoina käytettävät henkilötiedot on hankittava rekisteröidyltä itseltään, *luottotietorekisteristä* tai niistä viranomaisten rekistereistä, joihin kyseisiä tietoja talletetaan yleistä

käyttöä varten, jollei oikeudesta tietojen käyttöön säädetä laissa tai määrätä lain nojalla tehdyssä päätöksessä. Rekisteröidyn suostumuksella tietoja saadaan hankkia myös muista tietolähteistä, jos tietojen tällainen käsittely luovuttamista varten on sallittua henkilötietolain ja muun henkilötietojen käsittelyä koskevan lain nojalla.

(3 mom. kuten HE)

7 §

Tietoturvallisuus ja luottotietojen käsittelyn kirjaaminen

(1 mom. kuten HE)

Luottotietorekisteriin merkittyjä henkilöluottotietoja käsiteltäessä on huolehdittava siitä, että tieto henkilöluottotietojen käsittelystä kirjautuu tietojärjestelmään. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei koske 12 §:n 2 kohdassa tarkoitettujen yrityskytkenä tietojen käsittelyä.

3 luku

Luottotietotoiminnan harjoittaminen

8 §

Luottotietotoiminnan harjoittamisen yleiset edellytykset

Luottotietotoimintaa harjoittavalla yrityksellä on oltava riittävät taloudelliset ja muut edellytykset hoitaa tämän lain mukaisia velvoitteita.

(2 mom. kuten HE)

9 §

(Kuten HE)

10 §

Palveluja koskevat velvoitteet

(1 mom. kuten HE)

Luottotietotoiminnan harjoittajan on yksittäistapauksessa kohtuullista korvausta vastaan

annettava luottotietoja niitä pyytävälle henkilölle. Henkilöluottotietoja pyytävän on esitettävä (poist.) luovutuksen lainmukaisuuden toteamiseksi tarvittava selvitys.

(3 mom. kuten HE)

11 §

(Kuten HE)

4 luku

Luottotietorekisteriin talletettavat henkilöluottotiedot ja niiden käsittely

12 §

(Kuten HE)

13 §

Maksuhäiriötiedot ja niitä täydentävät tiedot

Luottotietorekisteriin saa henkilöluottotietoina tallettaa:

1) konkurssia koskevana **tietoina** ne tiedot, jotka rekisteröidystä on talletettu konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annetussa laissa (137/2004) tarkoitettuun konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin;

(2 kohta kuten HE)

3) viranomaisen toteamina maksuhäiriötietoina tiedot maksun laiminlyönnistä, joka on todettu tuomioistuimen lainvoimaisella tuomiolla tai yksipuolisella tuomiolla, tuomioistuimen vahvistamalla sovinnolla taikka rekisteröidyn hyväksymän vekselin protestilla;

(4—7 kohta kuten HE)

8) suorituksen maksamistietoina tiedot sellaisen maksuvelvoitteen suorittamisesta, jonka laiminlyönnin johdosta 1—5 kohdassa tarkoitettu maksuhäiriömerkintä on tehty, kun tieto on toimitettu laissa säädetyn velvoitteen mukaisesti rekisterinpitäjälle tai kun rekisteröity on pyytänyt tällaisen merkinnän tekemistä ja esittänyt luotettavan selvityksen maksun suorittamisesta taikka kun rekisterinpitäjällä muutoin on maksusta tieto;

9) *luottokelpoisuuden arviointitietona* luottokelpoisuutta koskevan luokituksen tai muun luottokelpoisuutta osoittavan arviointitiedon.

Rekisteriin on lisäksi rekisteröidyn pyynnöstä ja tämän antaman luotettavan selvityksen perusteella merkittävä tieto siitä, että maksuhäiriö on syntynyt takausvastuun tai vierasvelkapanttauksen *johdosta*, samoin kuin rekisteröidyn rekisterinpitäjälle toimittama pesähoitajan velallisselvitykseen sisältyvä tieto konkurssin pääasiallisista syistä. Rekisteriin voidaan merkitä muukin rekisteröidyn antama tieto (*poist.*) maksuhäiriömerkintään johtaneista tekijöistä ja maksuhäiriön alkuperäisestä ajankohdasta.

(3 mom. kuten HE)

14 §
(Kuten HE)

15 §

Erityissäännös alaikäistä koskevien tietojen käsittelystä

Luottotietorekisteriin saa tallettaa alaikäistä koskevana maksuhäiriötietoina vain 13 §:n 1 momentin 4 kohdassa *tarkoitettut ulosottotiedot*, jotka on luovutettu luottotietotoimintaa varten ulosottorekisteristä.

16 §

Luottokelpoisuusarvioinnissa käytettävät tiedot

Luottotietorekisteriin *talletettavaa* tai sen avulla *saatavaa* luonnollisen henkilön *luottokelpoisuusluokkaa* tai *muuta* luottokelpoisuutta *osoittavaa arviointitietoa muodostettaessa* saa käyttää vain 12 §:n 2—4 kohdassa ja 13 §:ssä tarkoitettuja tietoja.

(2 mom. kuten HE)

17 §

Yksilöintitietojen ja toimintakelpoisuutta koskevien tietojen säilyttämisajat

Rekisteröidyn yksilöintitiedot ja toimintakelpoisuutta koskevat tiedot on poistettava rekisteristä seuraavasti:

(1 kohta kuten HE)

2) yrityskytentätiedot vuoden kuluessa siitä, kun rekisteröityä koskeva merkintä *toimimisesta* kyseisen yrityksen vastuuhenkilönä on poistettu viranomaisen julkisesta rekisteristä;

3) toimintakelpoisuutta koskevat tiedot kuukauden kuluessa siitä, kun ne on poistettu *housasioiden* rekisteristä;

(4 kohta kuten HE)

Sen estämättä, mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään, yrityskytentätieto saadaan säilyttää niin kauan, kun yritysluottotietorekisterissä on *maksuhäiriömerkintä, joka on tehty* vastuuhenkilön toimikauden aikana tai välittömästi sen jälkeen (*poist.*) taikka *joka* muutoin *selvästi* johtuu vastuuhenkilön toimikauden aikana tehdyistä ratkaisuista ja toimenpiteistä.

18 §

Maksuhäiriömerkintöjen ja luokitustietojen säilyttämisajat

Luottotietorekisteriin merkityt maksuhäiriötiedot on poistettava luottotietorekisteristä seuraavasti:

(1 kohta kuten HE)

2) velkajärjestelytiedot ja kuulutustiedot kuukauden kuluessa siitä, kun niitä vastaavat merkinnät on poistettu siitä viranomaisen rekisteristä, josta *tiedot* ovat peräisin;

3) ulosottoa koskevat tiedot heti, kun rekisterinpitäjä on saanut ulosottomieheltä tiedon siitä, että ulosottooperuste on kumottu tai että ulosotto on muutoin todettu aiheettomaksi (*poist.*);

4) suppeaa ulosottoa koskevat tiedot *heti*, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon siitä, että velallinen on maksanut sen velan, jota perittiin suppeassa ulosotossa;

(5 kohta kuten HE)

6) viranomaisen toteamat maksuhäiriötiedot ja ulosottotiedot viimeistään kolmen vuoden kuluttua siitä, kun tieto on talletettu rekisteriin, jollei tietoa ole sitä ennen poistettava 3 tai 4 kohdan nojalla.

(2 mom. kuten HE)

Edellä 1 momentin 1 ja 6 kohdassa tarkoitettua merkintää ei ole tarpeen poistaa rekisteristä, jos rekisteröityä koskeva uusi maksuhäiriömerkintä on tehty rekisteriin ennen kuin määräaika aikaisemman merkinnän poistamiselle on 1 tai 2 momentin mukaan kulunut. Kaikki konkurssia koskevat merkinnät on kuitenkin poistettava kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun viimeisintä konkurssimerkintää koskevat tiedot on poistettu yrityssaneeraus- ja konkurssirekisteristä, ja 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettua maksuhäiriötä koskeva merkintä viimeistään neljän vuoden kuluttua sen tekemisestä.

(4 mom. poist.)

Luottokelpoisuuden arviointitieto on poistettava, kun henkilöä koskevat muut merkinnät on poistettu rekisteristä.

19 §

Henkilöluottotietojen luovuttamisen ja käyttämisen yleiset edellytykset (poist.)

(1 mom. kuten HE)

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, henkilöluottotietoja saa luovuttaa ja käyttää:

(1—4 kohta kuten HE)

5) huoneenvuokrasopimuksen tekemistä varten;

6) sopimusehtojen määrittelemistä varten, jos kysymys on sellaisesta sopimuksesta, jonka tekemisestä ei lain mukaan voida kieltäytyä;

(7 kohta kuten HE)

8) työnhakijan ja työntekijän arvioimiseksi siten kuin siitä muualla laissa säädetään;

(9 ja 10 kohta kuten HE)

(3 mom. kuten HE)

20 §

(Kuten HE)

5 luku

Yrityksen perustiedot ja tiedot liiketoimintakiellosta

21 §

Yrityksen perustiedot

Jollei rekisteröity ole antanut muuhun suostumustaan, yrityksen perustietoina saa luottotietorekisteriin tallettaa:

1) yrityksen nimen, yritys- ja yhteisötunnuksen ja muut yksilöintitiedot sekä yhteystiedot;

2) yrityksen toimialaa, osakepääomaa ja taloudellista asemaa tai muutoin yritystä koskevat ja sen toimintaa yleisesti kuvaavat viranomaisen julkisista rekistereistä tai muista julkisista lähteistä saatavat tiedot tai yrityksen itse luottotietorekisteriä varten antamat tiedot;

(3 kohta kuten HE)

22 ja 23 §

(Kuten HE)

6 luku

Luottotietorekisteriin talletettavat yritysluottotiedot ja henkilöluottotietojen käsittely yritysluottotietoina

24 §

Yrityksen maksuhäiriöitä koskevat ja niitä täydentävät tiedot

Yrityksen maksuhäiriötietoina saa luottotietorekisteriin tallettaa:

1) konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annetussa laissa (poist.) tarkoitettuun konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin rekisteröidystä ja asian käsittelystä talletetut tiedot;

2) tiedot maksun laiminlyönnistä, joka on todettu tuomioistuimen lainvoimaisella tuomiolla tai yksipuolisella tuomiolla, tuomioistuimen vahvistamalla sovinnolla taikka rekisteröidyn hyväksymän vekselin protestilla;

(3—7 kohta kuten HE)

(2—4 mom. kuten HE)

25 ja 26 §
(Kuten HE)

27 §

Yrityksen luottokelpoisuusarvioinnissa käytettävät (poist.) tiedot

Luottotietorekisteriin talletettavaa tai sen avulla saatavaa yrityksen luottokelpoisuusluokkaa tai muuta luottokelpoisuutta osoittavaa arviointitietoa muodostettaessa saa yrityksestä käyttää yrityksen perustietojen sekä 21—25 §:ssä tarkoitettujen tietojen lisäksi vain yrityksen itse rekisterinpitäjälle toimittamia tietoja.

Yrityksen vastuuhenkilöä koskevia henkilöluottotietoja saa käyttää yrityksen luottokelpoisuusluokan tai muun yrityksen luottokelpoisuutta osoittavan tunnusluvun muodostamisessa:

1) jos arviointi koskee elinkeinotoimintaa harjoittavaa luonnollista henkilöä, avointa yhtiötä tai kommandiittiyhtiötä taikka sellaista osakeyhtiötä, jolla tilintarkastuslainsäädännön mukaan ei ole velvollisuutta valita hyväksyttyä tilintarkastajaa;

2) siihen asti, kunnes yritys on sen kaupparekisteriin tai vastaavaan viranomaisen rekisteriin merkitsemisen jälkeen harjoittanut elinkeinotoimintaa kaksi tilikautta ja julkaissut niitä koskevat tilinpäätökset, jotka tilintarkastuskertomuksen mukaan antavat oikeat ja riittävät tiedot yrityksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta; (poist.)

3) jos määräysvalta yrityksessä on siirtynyt tai enemmistö sen vastuuhenkilöistä on vaihtunut, siihen asti, kunnes yritys mainitun muutoksen jälkeen on harjoittanut elinkeinotoimintaa kaksi tilikautta ja julkaissut niitä koskevat tilinpäätökset, jotka tilintarkastuskertomuksen mukaan antavat oikeat ja riittävät tiedot yrityksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta; tai

4) jos on kulunut yli kaksi vuotta viimeisen sellaisen tilikauden päättymisestä, jota koskevan tilinpäätöksen yritys on julkaissut. (Uusi)

(3 ja 4 mom. kuten HE)

28 §

Rekisterimerkintöjen säilyttämisajat

Yritysluottotietorekisteristä on poistettava tiedot seuraavasti:

(1 kohta kuten HE)

2) (poist.) yrityssaneerausta ja kuulutuksia koskevat tiedot kuukauden kuluessa siitä, kun niitä vastaavat merkinnät on poistettu siitä viranomaisen rekisteristä, josta tiedot ovat peräisin;

(3 kohta kuten HE)

4) suppeaa ulosottoa koskevat tiedot heti, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon siitä, että velallinen on maksanut velan, jota perittiin suppeassa ulosotossa;

(5 kohta kuten HE)

6) maksutapaa ja luottokelpoisuusluokitusta koskeva merkintä kuuden kuukauden kuluessa sen tekemisestä, jollei sitä korvata mainittuna aikana uudella merkinnällä;

7) edellä 24 §:n 1 momentin 2, 3, 5 ja 7 kohdassa tarkoitettujen maksuhäiriötiedot viimeistään kolmen vuoden kuluttua siitä, kun tieto on talletettu rekisteriin, jollei tietoa ole sitä ennen poistettava tämän momentin 3 tai 4 kohdan nojalla;

(8 kohta kuten HE)

Edellä 1 momentin 1 ja 7 kohdassa tarkoitettua merkintää ei ole tarpeen poistaa rekisteristä, jos yritystä koskeva uusi maksuhäiriömerkintä on tehty rekisteriin ennen kuin aikaisempi maksuhäiriömerkintä olisi sitä koskevan säännöksen mukaan poistettava rekisteristä. Kaikki konkursseja koskevat merkinnät on kuitenkin poistettava kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun viimeisintä konkurssimerkintää koskevat tiedot on poistettu yrityssaneeraus- ja konkurssirekisteristä, ja viranomaisen toteamaa maksuhäiriötä koskeva merkintä viimeistään neljän vuoden kuluttua sen tekemisestä.

(3 mom. poist.)

7 luku

Rekisteröidyn oikeudet ja niiden toteuttaminen29 §
(Kuten HE)

30 §

Tarkastusoikeus

(1 mom. kuten HE)

Luonnollisella henkilöllä on myös oikeus saada tietää, *mistä rekisteriin talletetut tiedot ovat peräisin ja* kenelle häntä koskeva henkilöluottotieto on viimeisen vuoden aikana luovutettu. Tiedonsaantioikeus ei kuitenkaan koske yrityskytkenä tiedojen luovuttamista. Luonnollista henkilöä koskevan tarkastusoikeuden toteuttamisen maksuttomuudesta säädetään henkilötietolaissa.

31 §

Virheen oikaisu

Rekisterinpitäjän on ilman aiheutonta viivytystä oikaistava luottotietorekisterissä tai luottotietolausunnossa oleva virheellinen, puutteellinen, vanhentunut tai muutoin *harhaanjohtava* tieto. *Rekisterinpitäjän on rekisteröidyn pyynnöstä ilmoitettava virheen oikaisusta (poist.) sille, jolle virheellinen henkilöluottotieto on annettu. Rekisteröidyn pyynnöstä on yritysluottotiedossa olleen virheen oikaisusta ilmoitettava sille, jonka rekisteröity ilmoittaa saaneen virheellisen yritysluottotiedon.*

32 §

Rekisterinpitäjän velvoitteet tarkastusoikeutta ja virheen oikaisua koskevaa asiaa käsiteltäessä

(*Poist.*) Rekisteröidyllä on oikeus käyttää tarkastusoikeutta ja virheen oikaisua koskevassa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada asiakirjat tällä kielellä.

Rekisterinpitäjän on annettava kirjallinen ratkaisu, jos se kieltäytyy toteuttamasta rekisteröidyn tarkastusoikeutta tai muuttamasta rekisterissä olevaa tietoa. Ratkaisusta tulee käydä ilmi ne lainkohdat ja *tosiseikat*, joihin kieltäytyminen perustuu. *Ratkaisun oheen tulee liittää tieto rekisteröidyn oikeudesta saattaa asia tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi.*

8 luku

Valvonta33 §
(Kuten HE)

34 §

Tietosuojavaltuutetun tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

(1 mom. kuten HE)

Tietosuojavaltuutetulla on oikeus saada sakkon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitettu sakkorekisteristä tiedot, jotka ovat tarpeen valvottavan (*poist.*) hallituksen jäsenen tai varajäsenen taikka toimitusjohtajan tai *toimitusjohtajan sijaisen* laissa säädetyn luotettavuuden selvittämiseksi. Oikeudesta saada tietoja rikosrekisteristä säädetään erikseen.

35 ja 36 §
(Kuten HE)

9 luku

Erinäiset säännökset

37 §

Tietojen tallettaminen eräissä tapauksissa

Mitä 4—6 luvussa säädetään, ei estä luottotietorekisterin pitäjää tallettamasta velkojaa koskevia tietoja omaa käyttöönsä varten ylläpitämänsä rekisteriin 13 §:n 3 momentissa, (*poist.*) 24 §:n 4 momentissa sekä 30 ja 31 §:ssä säädet-

tyjen velvoitteiden toteuttamiseksi eikä tietojen tallettamista 22 §:ssä tarkoitettujen merkintöjen tekemistä taikka luottotietolausunnon tai yritystutkimuksen laatimista varten.

38 §

Luottotietotoiminnan harjoittajan ilmoitus

Luottotietotoiminnan harjoittajan on kolme kuukautta ennen luottotietorekisteriin talletettavien tietojen luovuttamista tai muuta toiminnan aloittamista tehtävä tietosuojavaltuutetulle ilmoitus toiminnastaan. Ilmoituksesta tulee käydä ilmi:

(1 ja 2 kohta kuten HE)

3) tiedot toiminnassa käytettävistä rekistereistä, niiden sisältämistä tietotyypeistä ja niiden säilyttämisaajoista sekä *luottokelpoisuusluokituksen* muodostamisperusteista;

(4 ja 5 kohta kuten HE)

43 §

Luottotietorikkomus

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta tämän lain vastaisesti

1) laiminlyö noudattaa, mitä luottotietorekisteriin talletettavien yritysluottotietojen käsittelystä, *yrityksen luottokelpoisuusluokan tai muun luottokelpoisuutta osoittavan arviointitiedon muodostamisessa käytettävistä tiedoista, rekisteröidyn informoimisesta, yritysluottotiedon oikaisusta* tai ilmoituksen tekemisestä tietosuojavaltuutetulle säädetään, *tai*

(2 kohta kuten HE)

ja siten vaarantaa yritysten oikeutta tulla *arvoiduiksi* oikeiden ja asianmukaisten tietojen perusteella taikka vaarantaa luottotietojen saatavuutta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *luottotietorikkomuksesta* sakkoon.

10 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

44 ja 45 §
(Kuten HE)

39—42 §
(Kuten HE)

2.

Laki**henkilötietolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 22 päivänä huhtikuuta 1999 annetun henkilötietolain (523/1999) 3 §:n 8 ja 9 kohta, 20 ja 21 §, 25 §:n 1 ja 2 momentti sekä 26 §:n 2 momentti *ja*
muutetaan 3 §:n 7 kohta, 32 §:n 2 momentti ja 36 §:n 3 *momentti* seuraavasti:

3 ja 32 §
(Kuten HE)

36 §

Ilmoitusvelvollisuus

— — — — —
(3 mom. kuten HE:n 2 mom.)
— — — — —

(1 mom. kuten HE)

Henkilötietolain kumottavan 20 §:n 4 momenttia sovelletaan kuitenkin luovutettaessa työnantajalle työnhakijaa ja työntekijää koskevia henkilöluottotietoja.

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin luottotie-

tolain täydentämiseksi siten, että ulosottorekisterin julkisten tietojen merkitseminen luottotietorekisteriin tulee mahdolliseksi.

Helsingissä 8 päivänä helmikuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Tuija Brax /vihr
vpj. Susanna Rahkonen /sd
jäs. Esko Ahonen /kesk
Leena Harkimo /kok
Anne Holmlund /kok
Tatja Karvonen /kesk
Petri Neittaanmäki /kesk
Heli Paasio /sd

Lyly Rajala /kok
Jukka Roos /sd
Tero Rönni /sd
Petri Salo /kok
Pertti Salovaara /kesk
Timo Soini /ps
Astrid Thors /r.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuomo Antila.

VASTALAUSE

Perustelut

Luottotietolakiehdotuksen 32 §:n 1 momentin jälkimmäisessä virkkeessä ehdotetaan säädetäväksi, että rekisteröidyllä on oikeus käyttää asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada asiakirjat tällä kielellä. Toteamme, että luottotietorekisterin pitämisessä ei ole kyse sellaisesta kielilain (423/2003) 25 §:ssä tarkoitettusta toiminnasta, jossa yksityisellä elinkeinonharjoittajalla on samanlainen kielellinen palveluvelvollisuus kuin viranomaisella.

Yksityiselle elinkeinonharjoittajalle asetettava kielellinen palveluvelvoite on laajakantoinen ja periaatteellisesti merkittävä kysymys. Vastaavaa velvoitetta ei yksityiselle elinkeinonharjoittajalle ole säädetty muillakaan elinkeinotoiminnan aloilla. Tästä huolimatta ehdotettua säännöstä ei ole hallituksen esityksessä lainkaan perusteltu. Esityksessä ei ole myöskään arvioitu tällaisen yksityiselle elinkeinonharjoittajalle asetettavan velvollisuuden suhdetta perustuslain 18 §:ssä turvattuun elinkeinovapauteen.

Katsomme, että luottotietotoiminnan harjoittajalle ei tule luottotietolaissa asettaa ehdotetun kaltaista kielellistä palveluvelvoitetta.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lausumaehdotus sekä 1.—3. lakiehdotus hyväksytään muutoin lakivaliokunnan mietinnön mukaisina paitsi 1. lakiehdotuksen 32 § muutettuna seuraavasti:

Vastalauseen muutosehdotus

32 §

Rekisterinpitäjän velvoitteet tarkastusoikeutta ja virheen oikaisua koskevaa asiaa käsiteltäessä

(1 mom. poist.)

(2 mom. kuten LaVM)

Helsingissä 8 päivänä helmikuuta 2007

Timo Soini /ps
Lyly Rajala /kok
Petri Salo /kok

Anne Holmlund /kok
Leena Harkimo /kok
Jukka Roos /sd